

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права та правосуддя

СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять для підготовки здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня бакалавр за спеціальність 081 "Право"
освітньо-професійна програма
«Цивільна та господарська юстиція (Суд. Нотаріат. Правова допомога)»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
кримінального права та правосуддя
Протокол № 3 від 15.09. 2021 року

Чернігів

Судові та правоохоронні органи. Методичні вказівки до практичних занять для підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 081 «Право» ОПП «Цивільна та господарська юстиція (Суд. Нотаріат. Правова допомога)» / Укл.: Пузирна Н.С., Іваньков І.В. Чернігів: Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій НУ «Чернігівська політехніка». 2021. 43 с.

Укладачі:

Пузирна Наталія Станіславівна, к.ю.н., доцент

Іваньков Ігор Володимирович, к.ю.н., доцент

Відповідальний за випуск: Сенченко Надія Миколаївна, доцент кафедри кримінального права та правосуддя, кандидат юридичних наук, доцент

Рецензент: Селецький Олексій Вікторович, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій НУ «Чернігівська політехніка»

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ»»	5
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи».....	5
1.2 Структура навчальної дисципліни.....	10
1.3. Методи поточного та підсумкового контролю	11
2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	15
Тема 1. Поняття, ознаки і завдання правоохоронної діяльності та правоохоронних органів.....	15
Тема 2. Поняття та принципи судової влади.....	17
Тема 3. Судова система України	20
Тема 5. Прокуратура України.....	24
Тема 6 Міністерство внутрішніх справ та національна поліція України. ..	28
Тема 7. Правоохоронні органи спеціального призначення	32
Тема 8. Адвокатура України	35
ДОДАТКИ	39
Додаток А – Орієнтовний перелік питань на екзамен.....	39

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Судові та правоохоронні органи» є однією із вступних навчальних дисциплін, яка дає вихідні знання про судову та правоохоронну діяльність і систему спеціально уповноважених на її здійснення органів та посадових осіб. Метою викладання навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи» є формування у майбутніх юристів системи знань про правові основи діяльності судових і правоохоронних органів, вивчення основних принципів, організації, завдань, функцій, повноважень та основних напрямків діяльності державних органів, які здійснюють судову та правоохоронну діяльність, а також недержавних організацій, покликаних сприяти реалізації правоохоронної функції держави.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є засвоєння теоретико-правових положень, що стосуються поняття і системи судових та правоохоронних органів, їх компетенції, організації діяльності та взаємодії з органами державної влади та недержавних структур, які співпрацюють у системі правового захисту та правової охорони.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ»

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні положення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»

Тема 1: Поняття, ознаки і завдання правоохоронної діяльності та правоохоронних органів

Предмет дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Методи дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Система дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Основні поняття дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».

Поняття судових і правоохоронних органів. Завдання судових і правоохоронних органів. Система і структура правоохоронних органів.

Поняття, ознаки правоохоронної діяльності. Головні завдання правоохоронної діяльності. Поняття і види принципів правоохоронної діяльності. Законність як універсальний принцип правоохоронної діяльності. Поняття і зміст правопорядку.

Законодавчі джерела дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Класифікація джерел дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».

Тема 2. Поняття та принципи судової влади.

Поняття і значення судової влади. Принципи судової влади. Історія становлення судових органів в Україні.

Співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Взаємозв'язок судової влади і законодавчої влади. Взаємозв'язок судової влади і виконавчої влади. Поняття судової системи в Україні.

Поняття та основні ознаки правосуддя. Засади судової влади та здійснення правосуддя. Форми здійснення правосуддя.

Вимоги, що ставляться до судді судів загальної юрисдикції. Правовий статус судді. Гарантії недоторканності суддів. Порядок призначення і обрання суддів. Дисциплінарна відповідальність суддів. Суддівське самоврядування. Кваліфікаційний рівень судді. Організаційне забезпечення діяльності судів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Загальна характеристика судової системи України

Тема 3. Судова система України.

Організаційні основи судоустрою.

Система і завдання судів загальної юрисдикції. Правове регулювання діяльності органів судової влади. Судова ланка. Судова інстанція.

Суди загальної юрисдикції. Спеціалізовані суди. Місцеві суди в Україні, їх склад і компетенція.

Види, склад і повноваження апеляційних судів. Вищі спеціалізовані суди, їх види, склад і компетенція. Пленум Вищого спеціалізованого суду.

Верховний суд України. Пленум Верховного Суду.

Тема 4. Загальні положення статусу суддів

Незалежність судді Недоторканність та імунітет судді. Відповідальність за неповагу до суду чи судді. Статус судді. Незмінюваність судді. Вимоги щодо несумісності. Права та обов'язки судді. Присяга судді. Етика судді. Моніторинг способу життя судді. Повна перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Декларація родинних зв'язків судді.

Порядок зайняття посади судді. Вимоги до кандидатів на посаду судді. Порядок добору та призначення на посаду судді. Відбірковий іспит. Проведення спеціальної перевірки щодо кандидата на посаду судді. Декларація родинних зв'язків кандидата на посаду судді. Спеціальна підготовка кандидата на посаду

судді. Кваліфікаційний іспит. Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді. Призначення на посаду судді. Порядок призначення на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду за спеціальною процедурою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Правовий статус прокуратури України та Міністерства внутрішніх справ

Тема 5. Прокуратура України.

Поняття прокуратури та її роль в Україні. Основні принципи організації і діяльності прокуратури. Функції прокуратури. Система органів прокуратури. Правове регулювання діяльності органів прокуратури.

Структура та компетенція Офісу Генеральної прокуратури. Структура та компетенція обласних та окружних прокуратур. Спеціалізована антикорупційна прокуратура та її призначення.

Правове становище прокурора. Порядок призначення прокурорів на посаду. Вимоги, які ставляться до кандидатів на посади прокурорів. Заходи та порядок заохочення працівників прокуратури. Дисциплінарна відповідальність працівників прокуратури.

Підтримання публічного обвинувачення як функція прокуратури. Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Тема 6. Міністерство внутрішніх справ та Національна поліція України

Завдання Міністерства внутрішніх справ. Основні напрямки діяльності МВС. Структура центрального апарату МВС.

Поліція України, її види і функції. Структура і компетенція підрозділів національної поліції обласного рівня. Компетенція районного (міського) підрозділу національної поліції. Порядок проходження служби у національній

поліції. Права та обов'язки працівників національної поліції. Порядок застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї працівниками національної поліції. Правовий і соціальний захист працівників національної поліції та членів їх сімей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Правоохоронні органи спеціального призначення.

Тема 7. Правоохоронні органи спеціального призначення.

Система і структура правоохоронних органів спеціального призначення. Завдання, принципи діяльності правоохоронних органів спеціального призначення. Правові засади діяльності правоохоронних органів спеціального призначення.

Структура і компетенція підрозділів правоохоронних органів спеціального призначення. Порядок проходження служби у правоохоронних органах спеціального призначення. Права та обов'язки працівників правоохоронних органів спеціального призначення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Адвокатура України.

Тема 8. Адвокатура України.

Поняття адвокатури в Україні. Основні завдання адвокатури. Принципи діяльності адвокатури. Організаційні форми діяльності адвокатури. Порядок утворення адвокатських об'єднань. Вимоги до осіб, які бажають займатися адвокатською діяльністю.

Адвокатська діяльність та її види. Правове регулювання адвокатської діяльності. Гарантії адвокатської діяльності. Професійні права та обов'язки адвоката. Правила адвокатської етики. Поняття і зміст адвокатської таємниці. Правове становище помічника адвоката.

Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури. Вища кваліфікаційна комісія адвокатури. Соціальний захист працівників адвокатури. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Спілка адвокатів України.

1.2. Структура навчальної дисципліни

1 Таблиця 1 – Розподіл обсягу годин дисципліни за темами і формами вивчення.

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної форми навчання				
		Всього	У тому числі			
			Лек.	Пр.	Лаб.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Загальні положення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»						
1	Поняття, ознаки і завдання правоохоронної діяльності та правоохоронних органів	14	2	2		10
2	Поняття та принципи судової влади.	16	2	2		12
Разом за змістовим модулем 1		30	4	4		22
Змістовий модуль 2. Загальна характеристика судової системи України						
3	Судова система України.	16	2	2		12
4	Загальні положення статусу суддів	12	2			10
Разом за змістовим модулем 2		28	4	2		22
Змістовий модуль 3. Правовий статус прокуратури України та Міністерства внутрішніх справ						
5	Прокуратура України.	14	2	2		10
6	Міністерство внутрішніх справ та Національна поліція України	16	2	2		12
Разом за змістовим модулем 3		30	4	4		22
Змістовий модуль 4. Правоохоронні органи спеціального призначення						
7	Правоохоронні органи спеціального призначення.	16	2	2		12
Разом за змістовим модулем 4		16	2	2		12
Змістовий модуль 5. Адвокатура України						
8	Адвокатура України.	16	2	2		12
Разом за змістовим модулем 5		16	2	2		12
Усього годин за дисципліну		120	16	14		90

1.3 Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни « Судові та правоохоронні органи України»

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», затвердженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора від 31.08.2020 р. №26. З дисципліни ЗВО може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на екзамені. Виконання та особистий захист усіх контрольних робіт, зазначених у робочій програмі з дисципліни, є обов'язковим. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій та консультацій та опитувань ЗВО. Результати поточного контролю за відповідний модуль оприлюднюються викладачем на наступному аудиторному занятті. Бали, які набрані ЗВО під час модульних контролів, складають оцінку поточного контролю. Семестровий контроль у вигляді екзамену проводиться під час сесії з трьома запитаннями теоретичного характеру. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки. В випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються. Білети знаходяться у пакеті документів на дисципліну. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав в повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання екзамену під час сесії, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань ЗВО НУ «Чернігівська політехніка». Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. За результатами семестру в екзаменаційну відомість виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання, що наведена в наступному розділі.

Робота на практичному занятті

Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на практичне заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми практичного заняття.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Відповідь на практичному занятті оцінюється у балах за наступними критеріями:

5 балів – здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал (основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, може аналізувати історичну інформацію, здатний презентувати власне розуміння, оцінку історичних явищ, має досить міцні навички роботи з першоджерелами, основними кодифікаціями права.

4 бали – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і джерел), узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників, хрестоматій; може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнювати та застосовувати набуті знання.

3 бали – здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал (на рівні підручника), може дати стисло характеристику питання, загалом правильно розуміє історичні терміни, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини,

виклад не самостійний (переказ підручника), є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка.

2 бали – здобувач за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито.

1 бал – здобувач не готовий до практичного заняття або має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі терміни, але не може їх пояснити, головний зміст матеріалу не розкрито.

Реферат оцінюється за наступними критеріями.

Реферат – поширений тип письмової самостійної роботи з дисципліни, який демонструє поглиблене опрацювання відповідної теми. У процесі підготовки реферату студент накопичує знання, вміння та навички роботи з різними інформаційними джерелами, готується до майбутніх курсових і дипломних робіт. Реферат є одним з основних типів індивідуальних завдань, який підводить їх до роботи підвищеної складності, з елементами науковості, що виконується під час навчання.

Презентація реферату проходить в аудиторії на практичному занятті, де розглядається дана тема, або може бути проведена індивідуально. Критеріями оцінки змісту реферату є повнота висвітлення питання. Зрозумілість, наявність власної думки. Кожен здобувач протягом семестру повинен підготувати один реферат на практичному занятті.

Доповнення до відповіді, запитання доповідачу на практичному занятті.

Суттєве доповнення до доповіді основного доповідача, яке ґрунтується на ознайомленні з монографічною, науковою літературою.

Задані запитання доповідачу, які є не просто уточнюючими, а які мають дискусійний характер.

Презентація

Презентації – виступи перед аудиторією зі слайдами або іншими візуальними матеріалами, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи, звіту про виконання самостійних завдань тощо. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

За виконання контрольної роботи здобувачі можуть отримати 5 балів.

5 балів – повна відповідь на питання;

4 бали – відповідь, яка позбавлена серйозних неточностей, але має окремі недоліки;

від 2 до 3 балів – неповна відповідь на запитання, в якій налічується не багато неточностей;

від 0 до 1 балу неповна відповідь на запитання, в якій налічується багато неточностей, не достатнє володіння науковим апаратом.

Ведення конспекту самостійної роботи (5 балів) оцінюється за наступними критеріями: повнота, охайність, грамотність.

5 балів - наявність усіх компонентів кожної теми самостійної роботи, які відповідають усім вимогам;

до 4 балів - наявність усіх компонентів кожної теми самостійної роботи, але неохайне оформлення;

від 0 до 3 балів - за відсутності у конспекті окремих тем самостійної роботи або недостатньо повне відображення матеріалу з тем самостійного вивчення у конспекті.

1.1.1.1.1.1

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ»

ТЕМА 1: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ І ЗАВДАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Визначте предмет дисципліни “Судові та правоохоронні органи України”.
2. Охарактеризуйте систему навчальної дисципліни “Судові та правоохоронні органи України”.
3. Який взаємозв’язок “Судових та правоохоронних органів України” з іншими навчальними дисциплінами?
4. Визначте поняття правоохоронної діяльності.
5. Які виділяють ознаки правоохоронної діяльності?
6. Назвіть завдання правоохоронної діяльності.
7. Які є види правоохоронних функцій?
8. Розкрийте зміст головних правоохоронних функцій.
9. Охарактеризуйте другорядні (допоміжні) правоохоронні функції.
10. Надайте визначення поняттю «правоохоронний орган».
11. Які є ознаки правоохоронного органу?
12. Визначте систему правоохоронних органів.
13. Що таке правозахисна діяльність?
14. Надайте визначення поняттю «правозастосовний орган».
15. Визначте систему правозастосовних органів.
16. Назвіть нормативно-правові акти, що регулюють засади організації та функціонування судових та правоохоронних органів.
17. Визначте, що таке судова діяльність?

Теми рефератів і доповідей:

1. Взаємозв'язок й взаємозалежність навчальної дисципліни «Система правоохоронних органів України» з рядом суміжних юридичних дисциплін.
2. Судові та правоохоронні органи України.
3. Судові та правоохоронні органи іноземних країн.
4. Завдання правоохоронних органів в умовах формування правової держави в Україні.
5. Шляхи вдосконалення діяльності судових і правоохоронних органів на сучасному етапі здійснення судово-правової реформи.
6. Роль міжнародно-правових актів у питаннях відправлення правосуддя та діяльності з підтримання правопорядку.

Рекомендована література

1. Бараннік Р.В., Гій Т.О. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. Київ : КНТ: БУРУН и К., 2013. 369 с.
2. Бесчасний В.М., Пашутін В.В., Бабін Б.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. : / за ред. В.М. Бесчасного. Київ : Знання, 2007. 286 с.
3. Біленчук П.Д., Котюк І.І., Гель А.П. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Київ : Атіка, 2011. 327 с.
4. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2016. Ч. 1: Основи судоустрою України. 244 с.
5. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2018. Ч. 2: Основи правоохоронної та правозахисної діяльності. 370 с.
6. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / [упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків]. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 200 с.

ТЕМА 2: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ СУДОВОЇ ВЛАДИ

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Визначте поняття судової влади.
2. Розкрийте поняття та назвіть види принципів судової влади.
3. Охарактеризуйте інституціональні принципи судової влади.
4. Принцип паритетності судової влади.
5. Принцип справедливості судової влади.
6. Принцип верховенства права.
7. Принцип законності судової влади.
8. Принцип здійснення судової влади тільки судом.
9. Принцип доступності судової влади.
10. Принцип незалежності судової влади.
11. Принцип безсторонності судової влади.
12. Принцип процедурності судової влади.
13. Охарактеризуйте організаційні (судоустрійні) принципи судової влади.
14. Принцип єдності судової системи і статусу суддів.
15. Принцип територіальності.
16. Принцип спеціалізації судової системи.
17. Принцип інстанційності.
18. Принцип незалежності суддів.
19. Принцип недоторканності суддів.
20. Принцип незмінюваності суддів.
21. Принцип професіоналізму суддів.
22. Охарактеризуйте функціональні (судочинні) принципи судової влади.
23. Принцип державної мови судочинства.
24. Принцип гласності судочинства.
25. Принцип колегіального й одноособового розгляду судових справ.
26. Принцип участі народу при здійсненні судової влади.
27. Принцип здійснення судочинства на засадах рівності сторін.
28. Принцип змагальності в судочинстві.

29. Принцип презумпції невинуватості.

30. Принцип забезпечення обвинуваченому, підозрюваному, підсудному права на захист.

31. Принцип права на оскарження судового рішення.

32. Принцип обов'язковості судового рішення.

Теми рефератів, доповідей:

1. Поняття та значення засад (принципів) організації судової влади по здійсненню правосуддя в Україні.

2. Принцип верховенства права в системі принципів судочинства.

3. Система та механізм реалізації гарантій незалежності суддів в Україні.

4. Фактори, які негативно впливають на стан незалежності суддів в Україні.

5. Недоторканність судді як принцип судочинства.

6. Принцип участі народу при здійсненні судової влади.

7. Тиск на суддів і судову систему в Україні.

8. Забезпечення права на справедливий суд.

Рекомендована література

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.08.2021)

2. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 04.03.1998 № 160/98- ВР. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/160/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.08.2021)

3. Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-ХІІ. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3781-12#Text> (дата звернення: 23.08.2021)

4. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. №899-VIII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 20.08.2021)
5. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 04.06.2015 р. №192-19-ВР Дата оновлення: 05.01.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text> (дата звернення: 11.08.2021)
6. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. Дата оновлення 11.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 18.08.2021)
7. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 №2453-VI. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 10.08.2021)
8. Бараннік Р.В., Гій Т.О. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. Київ : КНТ: БУРУН и К., 2013. 369 с.
9. Бесчасний В.М., Пашутін В.В., Бабін Б.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. : / за ред. В.М. Бесчасного. Київ : Знання, 2007. 286 с.
10. Біленчук П.Д., Котюк І.І., Гель А.П. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Київ : Атіка, 2011. 327 с.
11. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2016. Ч. 1: Основи судоустрою України. 244 с.
12. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2018. Ч. 2: Основи правоохоронної та правозахисної діяльності. 370 с.
13. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / [упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків]. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 200 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

ТЕМА 3. СУДОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Дайте визначення «Судова система України».
2. Які судові органи становлять систему судів загальної юрисдикції?
3. Які суди належать до місцевих судів.
4. Назвіть апеляційні суди.
5. Назвіть Вищі спеціалізовані суди.
6. Визначте склад і повноваження Верховного суду України.
7. Охарактеризуйте порядок утворення і ліквідації судів загальної юрисдикції.
8. Розкрийте порядок призначення та обрання на посаду суддів судів загальної юрисдикції.
9. Охарактеризуйте статус судді.
10. Назвіть основні риси Конституційного Суду України як єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні.
11. Охарактеризуйте склад Конституційного Суду України.
12. Повноваження Конституційного Суду України.
13. Вимоги до судді Конституційного Суду України.
14. Звільнення з посади судді Конституційного Суду України.
15. Назвіть повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
16. Розкрийте порядок притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.
17. Охарактеризуйте порядок звільнення судді суду загальної юрисдикції з посади.
18. Окресліть правові засади діяльності Вищої ради правосуддя.
20. Визначте склад Вищої ради правосуддя.
21. Перерахуйте вимоги до членів Вищої ради юстиції.

Теми рефератів, доповідей:

1. Судово-правова реформа в Україні.
2. Порядок призначення та обрання на посаду судді.
3. Повноваження Конституційного Суду України.
4. Дисциплінарна відповідальність судді.
5. Повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
6. Повноваження Державної судової адміністрації України.
7. Повноваження Вищої ради правосуддя.

Ситуація 1

Під час судового провадження по звинуваченню Х. та інших у вчиненні навмисного вбивства з хуліганських спонукань, враховуючи велику небезпеку злочину, у складі суду брали участь три професійних судді та два присяжні засідателі.

Чи відповідає закону склад суду, який розглянув справу? У якому складі суддів здійснюється розгляд справ? Охарактеризуйте правові форми і правову природу участі представників народу у здійсненні правосуддя.

Ситуація 2

Звинувачений у вчиненні посадового злочину К. заявив у суді клопотання про виклик перекладача, вказавши, що судочинство ведеться українською мовою і всі свідки по справі розмовляють українською мовою, а він її розуміє погано.

Порадившись, місцевий суд виніс ухвалу про відмову в задоволенні клопотання, мотивуючи своє рішення тим, що підсудний володіє російською мовою, яка є його рідною мовою, і тому, у зв'язку з великою схожістю російської та української мов, необхідності у перекладачеві немає. Головуючий при цьому роз'яснив підсудному, що якщо окремі слова для нього будуть незрозумілі, то їх йому перекладе один з суддів або секретар судового засідання.

Чи відповідають дії суду принципам судової влади? Охарактеризуйте зміст і значення принципу мови судочинства. Назвіть правові гарантії його реалізації.

Ситуація 3

Суддя апеляційного суду внаслідок автомобільної аварії втратив 90 відсотків зору, однак, незважаючи на наявність необхідного стажу, заяву про вихід у відставку не подавав, аргументуючи свою позицію тим, що справи в апеляційному суді завжди розглядаються колегіально, і він у ході судового розгляду може звернутися за необхідності за допомогою до інших суддів, які будуть спільно з ним в одній колегії слухати справу.

Чи відповідає позиція судді вимогам закону? У чому полягає сенс колегіального розгляду справ?

Ситуація 4

У судді місцевого суду Г. 30 червня завершився 5-річний строк призначення його вперше на посаду. За поданням голови суду Вища кваліфікаційна комісія суддів України рекомендувала його кандидатуру для обрання Верховною Радою України, надіславши необхідні документи до Верховної Ради України на початку червня. Але розгляд на пленарному засіданні Верховної Ради України питання про обрання судді безстроково був запланований на початок вересня.

Враховуючи ці обставини, голова суду видав розпорядження, згідно з яким на період до обрання судді Г. Верховною Радою України, керуючись п. 4 ч. 1 ст. 24 Закону України “Про судоустрій і статус суддів”, доручив йому розгляд справ лише про адміністративні правопорушення.

Які повноваження має голова місцевого загального суду? Оцініть правомірність дій голови суду стосовно судді Г. Яким є порядок обрання судді безстроково?

Рекомендована література

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата

звернення: 12.08.2021)

2. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 04.03.1998 № 160/98- ВР. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/160/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.08.2021)

3. Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-ХІІ. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3781-12#Text> (дата звернення: 23.08.2021)

4. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. №899-VIII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 20.08.2021)

5. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 04.06.2015 р. №192-19-ВР Дата оновлення: 05.01.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text> (дата звернення: 11.08.2021)

6. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. Дата оновлення 11.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 18.08.2021)

7. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 №2453-VI. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 10.08.2021)

8. Бараннік Р.В., Гій Т.О. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. Київ : КНТ: БУРУН и К., 2013. 369 с.

9. Бесчасний В.М., Пашутін В.В., Бабін Б.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. : / за ред. В.М. Бесчасного. Київ : Знання, 2007. 286 с.

10. Біленчук П.Д., Котюк І.І., Гель А.П. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Київ : Атіка, 2011.327 с.

11. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич.

Харків : Право, 2016. Ч. 1: Основи судоустрою України. 244 с.

12. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2018. Ч. 2: Основи правоохоронної та правозахисної діяльності. 370 с.

13. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / [упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків]. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 200 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ ТА МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ТЕМА 5. ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Визначте місце прокуратури в системі органів державної влади.
2. Розкрийте правові основи прокурорської діяльності
3. Окресліть систему органів прокуратури.
4. Розкрийте систему військових прокуратур.
5. Чим забезпечується єдність системи прокуратури України?
6. Назвіть функції прокуратури.
7. Охарактеризуйте функцію підтримання державного обвинувачення в суді.
8. У чому полягає представництво прокурором інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом.
9. Розкрийте зміст прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство.
10. Охарактеризуйте порядок здійснення прокурорського нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а

також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

11. Розкрийте порядок зайняття посади прокурора.

12. Охарактеризуйте порядок притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності.

13. Назвіть загальні умови звільнення прокурора з посади.

14. Охарактеризуйте підстави припинення повноважень прокурора.

Теми рефератів, доповідей

1. Історія виникнення прокуратури.

2. Здійснення прокуратурою державного обвинувачення у кримінальному процесі.

3. Здійснення прокуратурою захисту прав громадян у судах.

4. Здійснення прокуратурою функції нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю, дізнанням та слідством.

Ситуація 1

У., 26 років, який закінчив юридичний коледж зі ступенем бакалавра і має річний стаж роботи державним виконавцем, звернувся до прокуратури області із заявою прийняти його на посаду прокурором у тому ж районі, де він працював на попередній посаді. Керівник відділу кадрів прокуратури області відмовив йому.

Чи були підстави для відмови? Які саме? Назвіть вимоги, що пред'являються до осіб, які призначаються на посади прокурорів. Який порядок добору кандидатів на прокурорські посади?

Ситуація 2

Прокурор місцевої прокуратури Золочівського р-ну подав апеляційну скаргу на вирок місцевого суду Золочівського р-ну Харківської обл. до Апеляційного суду Харківської обл. Прокурор Харківської обл. відкликав цю

апеляцію скаргу у зв'язку з помилковою позицією прокурора місцевої прокуратури Золочівського р-ну.

Чи правильно вчинив прокурор області? Хто може відкликати апеляцію прокурора? Дайте характеристику принципу організації та діяльності органів прокуратури, на знання якого розраховано цю задачу.

Ситуація 3

До прокуратури району звернувся Д., інвалід із зору. Посилаючись на те, що йому дуже важко читати й писати, він висловив прохання виділити йому працівника прокуратури, який би зміг захистити його конституційні права у суді під час розгляду цивільної справи. Прокурор району відмовив йому, посилаючись на те, що у прокуратури на день звернення Д. великий обсяг термінової роботи. Йому було запропоновано звернутися до юридичної консультації за місцем мешкання.

Чи правильно вчинив прокурор? Інтереси яких груп громадян має представляти прокурор у суді?

Ситуація 4

За порушення трудової та виконавчої дисципліни керівник прокуратури м. Харкова своїм наказом притягнув до дисциплінарної відповідальності прокурора вказаної прокуратури й виніс йому сувору догану.

Чи правильно вчинив керівник прокуратури? Який прокурор може притягнути до дисциплінарної відповідальності працівників місцевих прокуратур? Які види дисциплінарних стягнень можуть застосовуватися до працівників прокуратури?

Рекомендована література

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

(дата звернення: 12.08.2021)

2. Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-ХІІ. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3781-12> #Text (дата звернення: 23.08.2021)

3. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. №899-VIII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19> #Text (дата звернення 20.08.2021)

4. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 04.06.2015 р. №192-19-ВР Дата оновлення: 05.01.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text> (дата звернення: 11.08.2021)

5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. №1700- VII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 20.08.2021)

6. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. Дата оновлення: 11.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення 20.08.2021)

7. Бараннік Р.В., Гій Т.О. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. Київ : КНТ: БУРУН и К., 2013. 369 с.

8. Бесчасний В.М., Пашутін В.В., Бабін Б.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. : / за ред. В.М. Бесчасного. Київ : Знання, 2007. 286 с.

9. Біленчук П.Д., Котюк І.І., Гель А.П. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Київ : Атіка, 2011.327 с.

10. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2016. Ч. 1: Основи судоустрою України. 244 с.

11. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2018. Ч. 2: Основи правоохоронної та правозахисної діяльності.

370 с.

12. Прокуратура України [Електронне видання] : навч.-метод.посібник / кол. авт.; Одеса : Фенікс, 2020. 285 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua> (дата звернення: 12.09.2021).

13. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / [упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків]. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 200 с.

ТЕМА 6. МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ ТА НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Сформулюйте визначення поліції.
2. Що таке Національна поліція України?
3. Охарактеризуйте завдання поліції.
4. Визначте правові підстави діяльності поліції.
5. Які головні новації Закону України «Про Національну поліцію».
6. Окресліть систему поліції.
7. Назвіть основні напрямки діяльності кримінальної поліції.
8. Які функції виконує патрульна поліція?
9. Назвіть органи досудового розслідування.
10. Розкрийте завдання поліції охорони.
11. Назвіть призначення спеціальної поліції.
12. Охарактеризуйте поліцію особливого призначення КОРД (Корпус оперативно-раптової дії).
13. Розкрийте повноваження поліції.
14. Які превентивні заходи може застосовувати поліція?
15. Які заходи примусу може застосовувати поліція?
16. Які спеціальні засоби можуть застосовувати поліцейські?

Теми рефератів, доповідей

1. Історія поліції.

2. Досвід організації та діяльності поліції провідних країн Європи
3. Поліція в різних країнах світу.
4. Міжнародна поліція.

Ситуація 1

Подружжя свариться. Чоловік використовує нецензурну лайку в зв'язку з тим, що жінка під час їхнього відпочинку у друзів залицялась до спільного знайомого. При контакті з патрульними, чоловік жаліється та виправдовує свої дії, вимагає солідарності щодо покарання жінки. Поведінка не контрольована з перепадами настрою від пригнічення до агресії.

Не дочекавшись підтримки та виправдання своїх дій від патрульних поліцейських чоловік починає їх ображати.

Визначте порядок дій поліцейських відповідно до чинного законодавства

Ситуація 2

Перед заступанням на службу патрулі були орієнтовані на розшук особи, яка вчиняє крадіжки з автомобілів у нічний час. Чоловік на зріст 185-190 см. спортивної статури, коротко стрижений, волосся русе, одягнутий в чорний спортивний костюм, при собі має спортивну сумку синьо-чорного кольору.

Особливі прикмети: шрам над лівим оком, зуб з позолотою, тату на вказівному пальці лівої руки.

Під час патрулювання прибудинкової території був помічений чоловік зі схожими ознаками. Помітивши патруль чоловік сильно знервував, намагався непомітно покинути прибудинкову територію.

Визначте порядок дій поліцейських відповідно до чинного законодавства

Ситуація 3

Під час патрулювання у нічний час патруль виявив чоловіка, який при собі мав підозрілі предмети. За словами чоловіка він співробітник і залишився попрацювати вночі оскільки необхідно здавати проект. Предмети, які знаходяться

в нього є необхідними компонентами для завершення проекту і він переносить їх до свого кабінету.

Визначте порядок дій поліцейських відповідно до чинного законодавства

Ситуація 4

Патруль помітив як із двору покинутого будинку вийшов молодий хлопець. Хлопець похапцем запихав у карман пакет з зелено-сірою речовиною. Побачивши патруль хлопець намагався непомітно зникнути.

Визначте порядок дій поліцейських відповідно до чинного законодавства

Ситуація 5

Патруль під час патрулювання паркової зони побачив особу, яка шаталась із сторони в сторону, періодично падала. Підійшовши ближче патруль помітив, що особа перебуває в стані алкогольного сп'яніння та не може самостійно підвестись та продовжити йти.

Особа просить залишити її в спокої, говорить що вона трішки відпочине та піде далі сам.

Визначте порядок дій поліцейських відповідно до чинного законодавства

Рекомендована література

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.08.2021)
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. Київ : 1992. С.18-24.
3. Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року). Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. Амстердам – Київ :

1996. С. 12-17.

4. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001р. №2141-III. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 13.08.2021)

5. Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 10 січня 2002 року. № 2925-III. Дата оновлення: 10.04.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2925-14> #Text (дата звернення: 23.08.2021)

6. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> #Text (дата звернення 20.08.2021).

7. Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-n> #Text (дата звернення: 19.08.2021)

8. Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів від 16 вересня 2015 року № 730 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/730-2015-%D0%BF> 05.08.2021 (дата звернення 20.08.2021).

9. Бараннік Р.В., Гій Т.О. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. Київ : КНТ: БУРУН и К., 2013. 369 с.

10. Бесчасний В.М., Пашутін В.В., Бабін Б.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. : / за ред. В.М. Бесчасного. Київ : Знання, 2007. 286 с.

11. Біленчук П.Д., Котюк І.І., Гель А.П. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Київ : Атіка, 2011. 327 с.

12. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2016. Ч. 1: Основи судоустрою України. 244 с.

13. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. /

Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2018. Ч. 2: Основи правоохоронної та правозахисної діяльності. 370 с.

14. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / [упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків]. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 200 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.

ТЕМА 7. ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Назвіть основні функції Державної прикордонної служби України.
2. Окресліть структуру Державної прикордонної служби України.
3. Визначте повноваження Державної прикордонної служби України.
4. Охарактеризуйте статус Національного антикорупційного бюро України.
5. Розкрийте основні принципи діяльності Національного бюро.
6. Висвітліть загальну структуру і чисельність Національного бюро.
7. Охарактеризуйте порядок добору кандидатів на посади Національного бюро.
8. Розкрийте обов'язки Національного бюро.
9. Назвіть права Національного бюро.
10. Які підстави для притягнення працівника Національного бюро до дисциплінарної відповідальності?
11. Назвіть основні завдання Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.
12. Окресліть структуру Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.
13. Назвіть права військовослужбовців Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.
14. Визначте повноваження посадових осіб державної лісової охорони.

15. Розкрийте повноваження посадових осіб органів рибоохорони.
16. Окресліть систему органів державного фінансового контролю.
17. Назвіть функції органів державного фінансового контролю.

Теми рефератів, доповідей

1. Права військовослужбовців Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.
2. Повноваження Державної прикордонної служби України.
3. Національне антикорупційне бюро України: перспективи діяльності.
4. Система органів державного фінансового контролю в Україні.
5. Роль органів державної лісової охорони в Україні.
6. Реалізація правоохоронних функцій посадовими особами органів рибоохорони.

Рекомендована література

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.08.2021)
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. Київ : 1992. С.18-24.
3. Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року). Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. Амстердам – Київ : 1996. С. 12-17.
4. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001р. №2141-Ш. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 13.08.2021)
5. Про бюро економічної безпеки: Закон України від 28 січня 2021 року

№ 1150-IX. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення 20.08.2021)

6. Про державне бюро розслідувань: Закон України від 05.01.2017 р. №794-УШ. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення 20.08.2021)

7. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 року № 876-VII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (дата звернення: 23.08.2021)

8. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. №2135-XIII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2135-12#Text> (дата звернення 20.08.2021)

9. Бараннік Р.В., Гій Т.О. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. Київ : КНТ: БУРУН и К., 2013. 369 с.

10. Бесчасний В.М., Пашутін В.В., Бабін Б.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. : / за ред. В.М. Бесчасного. Київ : Знання, 2007. 286 с.

11. Біленчук П.Д., Котюк І.І., Гель А.П. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Київ : Атіка, 2011. 327 с.

12. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2016. Ч. 1: Основи судоустрою України. 244 с.

13. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2018. Ч. 2: Основи правоохоронної та правозахисної діяльності. 370 с.

14. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / [упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків]. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 200 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. АДВОКАТУРА УКРАЇНИ.

ТЕМА 8. АДВОКАТУРА УКРАЇНИ.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Визначте поняття «адвокатура України».
2. Розкрийте принципи адвокатської діяльності.
3. Охарактеризуйте правове регулювання діяльності адвокатури в Україні.
4. Назвіть вимоги до осіб, які бажають займатися адвокатською діяльністю.
5. Розкрийте зміст організаційних форм адвокатської діяльності.
6. Визначте види адвокатської діяльності.
7. Назвіть права адвоката.
8. Перерахуйте обов'язки адвоката.
9. Визначте гарантії адвокатської діяльності.
10. Охарактеризуйте дисциплінарну відповідальність адвоката.
11. Розкрийте діяльність адвокатського самоврядування.

Теми рефератів, доповідей

1. Адвокатура – один із суб'єктів профілактики злочинів
2. Адвокатура України – інститут громадянського суспільства
3. Історія адвокатури
4. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» : позитивні та негативні зміни.

Ситуація 1

До Міністерства юстиції України надійшла заява громадянина Н., який є уповноваженим представником адвокатської фірми «Юридична допомога», із проханням зареєструвати зазначене адвокатське об'єднання. Для реєстрації були подані всі необхідні документи. При розгляді питання про реєстрацію було встановлено, що статутом адвокатської фірми «Юридична допомога» передбачається можливість ведення підприємницької діяльності.

*Яке рішення має бути прийняте Міністерством юстиції України і чому?
Як Ви розумієте цілі і завдання адвокатських об'єднань?*

Ситуація 2

Адвокату В. доручено ведення справи по звинуваченню К. за ч. 2 ст. 396 КК України. У кримінальному провадженні була вкрай поверхово досліджена особистість К. Адвокат направив лист за місцем його роботи з проханням надіслати більш детальну характеристику.

Чи правильно зробив адвокат? Назвіть основні види адвокатської діяльності.

Ситуація 3

Громадянка М., 1977 р. н., має постійне місце роботи та місце проживання, звернулась до Юридичної клініки Національного університету «Чернігівська політехніка» з проханням допомогти скласти позовну заяву та вимогою надання безоплатного адвоката по справі про розподіл майна з колишнім чоловіком. В останньому їй було відмовлено.

Які види безоплатної правової допомоги наведені в завданні? Назвіть організації, які мають право надання безоплатної правової допомоги.

Рекомендована література

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.08.2021)
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. Київ : 1992. С.18-24.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Закон України від 01.01.1990 № 995_004. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 12.08.2021)

4. Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року). Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. Амстердам – Київ : 1996. С. 12-17.

5. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001р. №2141-Ш. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 13.08.2021)

6. Кримінальний процесуальний Кодекс: Закон України від 13.04.2012 №4651-VI. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 13.08.2021)

7. оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 13.08.2021)

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 80731-X. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 13.12.2021)

9. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. №1618-15-ВР. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 13.10.2021)

10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року № 5076-VI. Дата оновлення 16.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 18.08.2021)

11. Бараннік Р.В., Гій Т.О. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. Київ : КНТ: БУРУН и К., 2013. 369 с.

12. Бесчасний В.М., Пашутін В.В., Бабін Б.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. : / за ред. В.М. Бесчасного. Київ : Знання, 2007. 286 с.

13. Біленчук П.Д., Котюк І.І., Гель А.П. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Київ : Атіка, 2011. 327 с.

14. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.10.

Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2019. 450 с.

15. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2016. Ч. 1: Основи судоустрою України. 244 с.

16. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Харків : Право, 2018. Ч. 2: Основи правоохоронної та правозахисної діяльності. 370 с.

17. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / [упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків]. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 200 с.

18. Фіолевський Д. П. Адвокатура : підручник. Київ : Правова єдність, 2014. 622 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А – ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет, метод та система курсу “Судові та правоохоронні органи”.
2. Основні поняття курсу (правоохоронна діяльність; правоохоронні органи; система і структура правоохоронних органів; основні напрямки, риси і принципи правоохоронної діяльності; законність і правопорядок тощо).
3. Законодавчі джерела курсу “Судові та правоохоронні органи України” і їх класифікація.
4. Поняття, ознаки судової влади в Україні, її співвідношення з іншими гілками влади.
5. Нормативно-правові акти України з питань судової влади.
6. Вплив норм міжнародного права на розвиток законодавства про судову владу і практики його застосування в Україні.
7. Судова ланка і судова інстанція.
8. Система судів в Україні.
9. Співвідношення понять «правосуддя» та «судочинство».
10. Поняття, значення та система принципів правосуддя.
11. Здійснення правосуддя тільки судом.
12. Здійснення правосуддя на засадах рівності громадян перед законом і судом.
13. Одноособовий і колегіальний розгляд справ.
14. Гласність і відкритість судового процесу
15. Забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішень суду
16. Обов'язковість рішень суду
17. Статус судді та забезпечення незалежності судді.
18. Права та обов'язки судді.
19. Порядок зайняття посади судді.
20. Вимоги до кандидатів на посаду судді. Порядок добору та призначення на посаду судді.

21. Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді. Призначення на посаду судді.

Правовий статус присяжного

22. Порядок призначення на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду за спеціальною процедурою.

23. Статус та повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

24. Склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

25. Порядок формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

26. Припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та звільнення його з посади

27. Організація роботи та засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

28. Забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

29. Статус і структура Національної школи суддів України

30. Завдання Національної школи суддів України

31. Загальні засади суддівського самоврядування.

32. Збори суддів.

33. З'їзд суддів: порядок скликання, обрання делегатів та порядок проведення

34. Рада суддів України: склад та повноваження

35. Особливості забезпечення функціонування судової влади

36. Засади та порядок фінансування судів

37. Державна судова адміністрація України: правовий статус, повноваження

38. Повноваження голови Державної судової адміністрації України

39. Територіальні органи Державної судової адміністрації України

40. Апарат суду, служби організаційного забезпечення роботи та охорони суду

41. Види і склад місцевих судів

42. Повноваження місцевого суду

43. Права та обов'язки суддів, голови місцевого суду

44. Апарат місцевого суду

45. Завдання і принципи діяльності господарських судів

46. Види, склад і структура апеляційного суду

47. Повноваження апеляційного суду
48. Повноваження судді, голови та заступників голови апеляційного суду
49. Види, склад та повноваження вищих спеціалізованих судів
50. Склад і структура Вищого суду з питань інтелектуальної власності
51. Склад і структура Вищого антикорупційного суду
52. Суддя вищого спеціалізованого суду
53. Порядок призначення на посаду судді вищого спеціалізованого суду за спеціальною процедурою
54. Верховний Суд України - найвищий судовий орган
55. Склад та структура Верховного Суду України
56. Голова Верховного Суду України: повноваження, порядок обрання, порядок дострокового звільнення з посади
57. Голова касаційного суду: порядок обрання, повноваження
58. Пленум Верховного Суду України
59. Апарат. Науково-консультативна рада Верховного Суду України
60. Правовий статус Конституційного Суду України
61. Повноваження і склад Конституційного суду
62. Суддя Конституційного Суду
63. Гарантії діяльності суду Конституційного Суду України
64. Організація діяльності Конституційного Суду
65. Забезпечення діяльності Конституційного Суду
66. Звернення до Конституційного Суду України
67. Відкриття конституційного провадження у справі
68. Розгляд справ у Конституційному Суді України
69. Акти Конституційного Суду
70. Походження та історичний шлях прокуратури України
71. Поняття прокуратури України. Засади діяльності прокуратури
72. Функції та повноваження прокуратури України
73. Система органів прокуратури
74. Характеристика Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р.

75. Поняття, система, структура, правова основа діяльності та повноваження МВС України
76. Національна поліція: система, завдання, повноваження
77. Поліцейські заходи – поняття і види
78. Правовий статус Служби безпеки України
79. Правовий статус Національного антикорупційного бюро України
80. Правовий статус Національного бюро розслідувань
81. Правовий статус Державної прикордонної служби
82. Правовий статус Військової служби правопорядку у Збройних Силах України
83. Поняття адвокатури в Україні
84. Основні завдання адвокатури
85. Принципи діяльності адвокатури.
86. Організаційні форми діяльності адвокатури
87. Адвокатська діяльність та її види
88. Професійні права та обов'язки адвоката
89. Правова основа діяльності підрозділів досудового розслідування в системі органів Національної поліції України
90. Завдання та функції підрозділів досудового розслідування в системі органів Національної поліції
91. Організаційна структура та керівництво підрозділами досудового розслідування в системі органів Національної поліції
92. Система і структура Державної фіскальної служби України
93. Завдання, принципи діяльності Державної фіскальної служби України.
94. Правові засади діяльності Державної фіскальної служби України.
95. Структура і компетенція підрозділів Державної фіскальної служби України.
96. Визначення понять «міжнародна правоохоронна діяльність» та «міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю», основні напрями.
97. Визначення та суть поняття «міжнародні правоохоронні організації».
98. Діяльність міжнародних правоохоронних організацій із співробітництва з правоохоронними органами.

99. Правові основи організації та діяльності Європейської поліцейської організації (ЄВРОПОЛ), Європейського бюро по боротьбі із шахрайством (ОЛАФ).

100. Органи міжнародного карного правосуддя (міжнародної карної юстиції), організація діяльності та особливості судочинства.